

СТАНОВИЩЕ

по докторска дисертация
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
по научно направление: 4.4. *Науки за земята*, научната специалност „Физическа
география и ландшафтознание“

„Морфология на карста в Панежки карстов район“

на Евгени Георгиев Балтаков

от проф. д-р **Алексей Димитров Бендерев**

Настоящото становище е изготвено въз основа Протокол №1 на Научно жури по процедура за защита на докторска дисертация на Евгени Георгиев Балтаков, назначено със заповед на Директора на Национален институт по геофизика, геодезия и география – БАН № 01-334/15.10.2014. Изготвя се в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, с Правилника на МОМН за приложението му, и с Правилника за прилагане на ЗРАСРБ на НИГГГ.

Предоставеният ми дисертационен труд е в областта на физическата география и геоморфологията и по-специално към специфичните особености и проблемите на карстовите терени. Авторът на дисертационния труд Евгени Балтаков е редовен докторант към Департамент „География“ при НИГГГ. Част от изследванията му са извършени при изпълнение на проект Prokarstterra „Разработване на експериментален модел на комплексен мониторинг за устойчиво развитие и управление на защитени карстови територии“, финансиран от българския фонд „Научни изследвания“ (договор No ДО 260.02/18.12.2008).

Избраната тема на дисертация е актуална поради широкото разпространение на карста в нашата страна, неговото стопанско значение, както и възможните рискове за въздействие върху него вследствие на разнообразна човешка дейност. Изборът на район за изследване също е изключително подходящ, предвид на това, че Панежкия карстов район е един от най-интересните в карстоложко и спелеоложко отношение в страната и характеризира се с широкото разпространение на повърхностни и подземни карстови форми. Изворът Глава Панега, на чието име е наречен района, е втория по големина (по отношение на среден дебит) в страната ни. Не на последно място и тук, както и в други части на страната, съществуват положителните и отрицателните ефекти от връзката между човека и природата. Докторантът е разгледал по-широка територия отколкото е водосборния басейн на извор Глава Панега. Този басейн, заедно с разпространението на карбонатните скали определят действителните граници на карстовия район Той е включил в своите анализи и прилежащи на него неокарстени площи и фрагменти от съседни карстови райони като Карлуковския.

Дисертационният труд е в обем от 133 стр. текст, заедно със списъка на използваната литература (общо 185 заглавия, от които 140 на кирилица, както и 15 сайта в Интернет). В текста има 45 фигури (9 карти и 36 фотоснимки), както и 10 таблици. Съдържанието на дисертацията труда е организирано във: Въведение, Методология и изученост на проблема, Предпоставки за карстообразуване в района, Морфохидрографски анализ, Вътрешна диференциация, Рационално природоползване в Панежкия карстов район, Заключение.

При своята работа авторът е използвал класически методи на физичната география и геоморфологията, както и на Географските информационни системи. От дисертацията се вижда, че авторът е усвоил методите, подбрал е тези, които са необходими за изпълнение на поставените му задачи, и интерпретира резултатите от изследванията. Основните приноси на дисертанта могат да се обобщят, както следва:

1. Направено е подрайониране на изследвания район.

2. Създадени са авторски картни изображения, които допринасят за пространствената представа за морфологията на карста и условията на формирането му.

3. Практико-приложни приноси, от които, според мен, най-съществения е аргументирането за създаване на Ландшафтен парк „Драгойшки скален венец”.

Към представения дисертационен труд имам някои критични бележки, от които най-съществени са:

- Некоректно използване и цитиране на ползваната литература. В приложения списък на литература присъстват редица заглавия, които не са цитирани в текста, както и такива, посочени в текста и отсъстващи в използваната литература. Често при цитирането не се посочва основния литературен източник, а цитат в по-късни публикации, без да се посочи първоизточника. Един от примерите за това е, че при описването на стр. 32 проведения индикаторен опит за хидравлична връзка между р. Вит и извор Глава Панега, е цитирана статия на Попов (1962), а не първоизточника - статията на Ковачев (1959) относно хидрогеологията на карста. Статията на Ковачев е цитирана многократно само по отношение на геоложките особености на района. Има и други такива случаи, особено по отношение на фундаменталните работи по отношение на карста.

- Някои от посочените факти и изводи в дисертацията не са коректни или непълни. Като пример ще посоча написаното в дисертацията на стр.62, че двете езера на извор Глава Панега са разположени на една и съща кота, като противното е доказано отдавна с геодезични измервания. Не е коректно, че изследвания от леководолази сифон в Горното езеро свързва двете езера. Той е в южния край на езерото и в него постъпва вода от р. Вит. Могат да се посочат и някои терминологични неточности.

- Считам, че главата „Морфохидрографски анализ“ би могла да бъде по-пълна, с повече графичен и табличен материал, като например карта на отделните водосбори, още повече, че в района има зони без възможност за повърхностно оттичане, данни за изменения на водните количества на карстовия извор, повече морфометрични и числови характеристики на карстовите форми и техния пространствен анализ. Дисертацията само би спечелила ако имаше и анализ относно възрастта и развитието на карста, както и активността на карстовите процеси.

След анализ на дисертационния труд, считам че докторантът е овладял самостоятелното прилагане на методи използвани във физическата география и има лични приноси. Като най-съществен принос според мен е предложението и аргументирането за създаване на Ландшафтен парк „Драгойшки скален венец”. Във връзка с това считам, че Евгени Георгиев Балтаков покрива изискванията за получаване образователната и научна степен **„доктор“** по научно направление: **4.4. Науки за земята, научната специалност „Физическа география и ландшафтознание”**.

София, 28 ноември 2014 г.

Изготвил:

(проф. д-р Алексей Бендерев)